

ÁLLATVÉDELEM

◦◦◦ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLTEK KÖZLÖNYE ◦◦◦

◦◦ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ◦◦

IX., Ernő-utca 11-13. sz. Telefon 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

III. ÉVFOLYAM

1906. OKTÓBER

: 10. SZÁM

Az állatvédelem az iskolában.

II.

Említettük már, hogy a tanító egyik legszebb és legfontosabb feladatának tartjuk azt, hogy növényeiknek viselkedését az iskola falain kívül is lehetőleg figyelemmel kísérje és őket arra nevelje, hogy az állatok iránt való szeretetet tényleg gyakorolják is. Ennek alapját már az iskolában vethetjük meg. Az elemi iskolának már első évében arra biztatjuk a gyermekeket, hogy kenyerük morzsáival a téli időszakban éhező madarakat etessék. Később bogycákat és magvakat gyűjtetünk a gyermekekkel, melyek szintén télire a madaraknak szórhatók. A nagyobb gyermekekkel, kivált pedig azokkal, kik az alsóbb osztályokban már a madarak etetése körül nagyobb buzgalmat fejtettek ki, a madarak etetését már rendszeresebben lehet eszközölni. A tanító ezeknek már bizonyos kerületeket jelölhet ki, amelyekben a mada-

rak etetése az ő feladatuk. Az eleségről a gyermekek maguk gondoskodnak azáltal, hogy minden erre alkalmas bogycót, magot, hulladékot udvarban és kertben összegyűjtenek. Alig képzelhető, hogy azok a gyermekek, akik télen által az említett módon az éhező madarak etetése körül buzgólkodtak, azután tavasszal fészekrablókká és rombolókká váljanak.

Ott, ahol a tanítónak idővel sikerül a madarak szeretetét a gyermekvilágban általánosan meggyökeresíteni, ott kellő megfontolás és körültekintés mellett kísérletet lehet tenni a mesterséges fészkelő oduk bevezetésével. Ezek alkalmazása körül annyi gondosság és előrelátás igényeltek, hogy arra nézve külön szakszerű utmutatást kell a tanítónak szereznie. De ott, ahol az ilyen kísérlet azután sikerül, az egész gyermekvilág érdeklődése kíséri, ellenőrzi és védi ezt a szép intézkedést.

A mesterséges fészkelő-oduknak bevezetése és terjesztése érdekében szükséges szakszerű utmutatás

elsősorban és legjobban egy füzetkéből szerezhető meg, melyet Csörgey Títusz, a Herman Ottó vezetéke alatt álló Magyar Ornithologiai központ egyik tisztviselője szerkesztett és a földművelésügyi minisztérium adott ki és mely füzet akár a Magyar Ornithologiai Központ, akár a m. kir. földművelésügyi minisztériumhoz intézett megkeresés nyomán a néptanítóknak díj nélkül rendelkezésre áll. A füzet címe: «Utmutató a mesterséges fészekodvak alkalmazásához és egyéb madárvédelmi intézkedésekhez». Irta: Csörgey Títusz. Megjelent 1906. Hornyánszky Viktor cs. és kir. udv. könyvnyomdájában.

Nehogy azt gondolja az olvasó, hogy talán túlságos követeléssel vagy vérmes reményekkel hozakodunk elő, midőn a népiskoláktól is várjuk azt, hogy a hasznos madarak védelme és szaporítása érdekében a mesterséges fészekodu terjesztését is hatáskörébe vonhatja, célszerűnek vélem az Elszász tartománybeli weissenburg-i kerület tanfelügyelőjének 1906. évben kiadott jelentéséből idézni a következőket: A tanfelügyelő kezdeményezésére a weissenburgi kerület minden népiskolója számára a községi pénztár terhére mesterséges fészkelő-odvak mintái rendeltettek meg és az iskolatermekben kifüggesztettek. «Ezen minták után» mondja a jelentés «azóta az iskolásgyermekek ezerszámra készítettek fészkelő-odvakot, melyek a község határában el is lettek helyezve.»

«Midőn a kormány jutalmakat hirdetett a fészkelő-odvak készítésében legtöbb eredményt elért gyermekek és tanítók számára, a weissenburgi kerületben oly nagy volt a pályázók száma, hogy a jutalomra érdemesek kiszemelése nehézségekbe ütközött. Voltak gyermekek, kik 30-nál több fészkelő-odut készítettek. Több iskolában a készített oduk száma a 200-t is meghaladta. Az egyik osztályban a gyermekek 178 oly cingérről tudtak számot adni, melyek az általuk készített és elhelyezett odvakból abban az évben szárnnyra keltek.

Csakis helyeselhető eszköze a tanító szóbanforgó működésének lehet az is, ha az iskolás gyermekek körében iskolai állatvédő egyesületeket alakít.

Az Országos Állatvédő Egyesület gyermeknap-tárában az iskolai állatvédő egyesületek alakítására nézve foglalt felhívás értelmében az ilyen egyesületek minden jóvaló fiu vagy leány tagja lehet, aki megfogadja,

hogy kutyát, macskát, madarat, békát, gyikot, bogarat, sem semmiféle más állatot nem bántalmaz, kinez és üldöz;

hogy a madárfészkeket és tojásokat el nem szedi és el nem pusztítja;

hogy ezeket nem csak maga vallja és követi, hanem minden gyermektársát, kit állatkinzácson vagy madárfészkek romboláson rajtakap, lehetőleg visszatartja kegyetlen és okatlan szándékától és rajta lesz, hogy belőle is állatvédő pajtást faragjon.

A franciaországi iskolákban nagy számban állnak fenn iskolai állatvédő egyesületek. Ilyeneknek alakítását a francia közoktatásügyi miniszter külön körlevelében ajánlotta a népiskolai hatóságok figyelmébe.

A tanítónak az állatvédelem terjesztésére irányuló működésében segítségére van az állatvédelem céljaira alkalmas olvasmányok terjesztése az iskolában és azonkívül is. Ennek az igénynek a tanító legkönnyebben eleget tehet akkor, ha a gyermekek közt az Országos Állatvédő Egyesület kiadványait és pedig elsősorban az évenként megjelenő «Gyermeknap-tár»-t terjeszti.

Néhány vázlatos vonással eléggé fogyatékosan lezhettem csak, hogy a tanító a népiskolában hol és miként munkálkodhatik az állatvédelem népevel eszméjének érdekében. Befejezésül meg kell még emlékeznünk arról a tényről, hogy kormányunk az állatok védelmének közzgazdasági és erkölcsnemesítő jellegét az Országos Állatvédő Egyesület indokolt előterjesztése alapján olyannyira fontosnak ismerte el, hogy az állatvédelemnek szentelt külön iskolai ünnepnapot létesített. Értem a Madarak és Fák Napját, melynek évenként minden népiskolában való megtartását a vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte.

A Madarak és Fák napjának, a népiscola e szép ünnepének rendszeresítése a nép nevelésével megbízott tanítók mindegyikét meg fogja győzni arról, hogy a kormány, elsősorban pedig a közoktatás vezetésével megbízott miniszter minő nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy a népiskolai ifjúság, a jövőendő nemzedékek a természet, az állat és növényvilág megszeretése, értékének megbecsülése és ezen az uton az erkölcsös, nemes gondolkodás elsajátítására irányuló nevelésben részesíttessenek.

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek idézett rendeletében az mondatik, hogy a néptanítók addig is, míg a madarak és fák napján tartandó előadásra nézve külön utmutatások és vezérfonalak nem adtak ki, Herman Ottónak a «Madarak hasznáról és káráról» szóló munkájából merithetik a szükséges adatokat.

Intenhy pedig e munka nem áll minden elemi néptanító rendelkezésére, az Országos Állatvédő Egye-

sület évről-évre pályázatot fog hirdetni a madarak és fák napjára alkalmas előadások írására és a díjazott pályamunkát fogja díj nélkül a néptanítóknak a szükséges mennyiségben rendelkezésére bocsátani.

A néptanítók tájékozása céljából meg kell említeni, hogy az O. Á. E. nemcsak a fenn említett pályázat kiírása iránt intézkedik, hanem megkereste az Országos Erdészeti Egyesületet, hogy a fák és cserjék, az Országos Kertészeti Egyesületet, hogy a gyümölcsfák és Bezeredy Pál selyemtenyészési miniszteri meghatalmazottat, hogy a szederfák leírását és közigazgatási jelentőségét ismertető népszerű kézikönyveket irassanak és állítsanak a néptanítók rendelkezésére, abból a célból, hogy azokból a néptanítók kivált a Fák napjának alkalmára tartandó előadásaihoz a kellő anyagot merithessék. Az Országos Erdészeti Egyesület és Bezeredy Pál miniszteri meghatalmazottak az O. Á. E. kérését teljesíteni készeknek nyilatkoztak és előreláthatólag a Kertészeti Egyesület is kész lesz az ügyet támogatni.*

A madarak és fák napja, ez az iskolai ünnep ugyszóvaln betetézi, megkoronázza annak a néptanítónak működését, aki a vázlatosan kijelölt irányban buzgólkodott és évközben minden adott alkalommal azon volt, hogy a gyermekeket emberségszen érző emberré nevelje.

Ez az a nap, amelyen a tanító a gyermekekkel évközben való tanításait összefoglalva megérteti a nagy és csodás természet megismerésének, megszerzésének jelentőségét, megérteti velök, hogy az állatvilágot megbecsülő gyermekekből majdan jölelők emberek válnak és hogy a hazánk éppen ilyen emberekre van szüksége.

Ez az a nap, melyen a helyes értelemben működő tanító és a jól vezetett gyermekek egyaránt, mint a természet igaz barátai ünnepelhetik egymást. A gyermekek hátalét érzéssel tekintenek tanítójukra, akik ezen a napon inkább, mint valaha, atyai barátjuknak fognak tekinteni és a tanító viszont örömmel fogja ezen a napon megdicsérni, kitüntetni vagy megjutalmazni azokat a gyermekeket, akik évközben az állatok szeretete és védelme körül elismerésre méltó érdemeket szereztek.

Ha a tanító a madarak és fák napján a gyermekeket a szabad természetbe vezetheti és részben a szülők közreműködésével egy majálisszerű külső ünnepléssel köti egybe a madarak és fák jelentőségéről tartandó előadásait, ha ezen a napon megszólaltatja

a fogékony gyermekeket is és velük is, versben és prózában, szóval és énekkel ünnepelte a madarak és fák világát, akkor egy oly ünnepegy alkothatja a madarak és fák napját, mely a gyermekeknek felejtethetlen emléket képez és egész éven át újabb buzditásul szolgál a jövő év ünnepegyéig.

Mády Izidor.

Az állatok nyelvezete.

Közi: Mark Dezső m. k. állatorvos.

Alsóbbrendű testvéreink is képesek egymással beszélni. Dr. Foreau de Courmelle szerint a kutya és macska hangjaiban jól meg lehet különböztetni egész sorozatot a hangzóknak. Vegyük csak a hangfutamokban a legszélsőbbeket: a fájdalom kiáltásait és a megelégedés mormogását, e kettő között hány világosan megkülönböztethető és jól felfogható színeződésű hanggal találkozunk.

Az állatok észbeli tehetsége kétségtelenné teszi, hogy a bennök végbemenő legkülönbözőbb pszichológiai miveletek megegyeznek a mieinkkel. Egyébiránt arckifejezésük, taglejtésük és maguktatásuk kiegészítik, mint az embernél azt, ami a hanggal elég plasztikusan ki nem fejezhető.

Minden állat saját nyelvezettel rendelkezik.

Gartner, egyik hirnemes buvár, sokáig tanulmányozta a majmok beszédét.

Sokszor tréfálkoztak emiatt az emberek.

Az állatvilág lépcsőfokain haladva, nemcsak az emlősök nyelvezete lesz felfoghatóvá reánk nézve, de a madaraké is.

Ha jól megfigyeljük más madarak életnyilvánulásait, nyelvezetükben könnyen megkülönböztethetők a tudósítás, a hívás, a felhívás és az érzelményilvánítás hangjai.

Még talán teljesebben jut kifejezésre a beszédtehetség a rovaroknál; ennek tanulmányozása méltó a legmélyebbretthöz megfigyelésre.

A rovarok között első sorban a hangya áll előtérben.

Az élelméjű és hires természetbuvár Büchner azt állítja, hogy a hangyák hangzatokkal és csápjaik segítségével valóságos gondolataik kicserélésére vannak képesítve. Szerinte, ha két hangya szemközt találkozik, előbb fejükkel érintkeznek, azután csápjáikkal kölcsönösen ráütnek egymás fejére. Jess, angol természetbuvár érdekes megfigyelése a következő: Zöld csigácskát helyezett el hangyaboly közelében. Csakhamar megragadta valamelyik hangya, de a teher felülmúlta erejét, nem bírta fészékéig elvonszolni.

A szóban levő hangya meddő küzdelemben segítséget hívta egyik közeli társát. Csápjáik érintkezésével táncot tartottak a közösen teljesítendő munka elvégzésének módozata felett és ennek befejeztével egyesült erővel vonszolták el zsákányukat. Foreau dr. is több ízben megfigyelte, mint érintkeznek egymással a hangyák a bolyukhoz vezető utakon. Ő is

*) E sorok 1906. július hóban íratlak.

ugy tapasztalta, ha egymással találkoznak, hogy csápjaikat összeteszik és amint jól sejtí: megkérdezik egymást azon utak felől, melyeken az élelmiszereket legkönnyebben szállíthatják fészükükhöz.

Landois azt állítja, hogy a hangyák nemcsak arckifejezésük által értetik meg egymást, hanem hangzatos beszédet is folytatnak, melyet természetesen emberi fül nem képes percipiálni.

Nevezett buvár egy alkalommal a bolyban nyüzsgő hangyák tömegébe egy pókot vetett. Egy pillanat alatt a hangyák egész serege fel volt zaklatva és ez olyan hihetetlen gyorsasággal történt, minek magyarázatát okvetlenül fel kell tételeznünk, hogy csakis akusztikai uton vehették oly rövid idő alatt tudomásul a pók bedobásánál nyomban felhangzott vészkiáltást.

Nagy sokasága a hangyáknak megrohanta rögötön a jövevényt; véres küzdelem fejlődött, mely a betolakodót idegen megsemmisítésével végződt.

A méheknl a hangzatos beszéd sokkal fejlettebb, mint a hangyáknál. Egy francia tudós kutatásai szerint a hangmodulációk a mellkas és tüdőben keletkeznek és minden egyes jellegzetes hangnemnek meghatározott értelme van.

Oly esetben, midőn valamely méh örömhírral tér vissza társaihoz, mint a hangya, csápjaival érinti nembelieit, de ugyanakkor sajtóságot hangot hallat, mire az egész méhráj örömitasságba esik és örömrivalgások gyönyörteljes zümmögésbe megy át. Midőn pedig a méhkas bejáratánál helyet foglaló örök veszélyt jeleznek, felzug az egész méhráj és az összes méhek izgatottan röpöködnék minden irányba, harciansan felbőszülve és szurásra felkészülve.

A téhelyröptűek, mint a többi rovar, hangzatos és mimikális nyelvezettel bírnak. Ezeknl a végtagok speciális készüléke okozója a keletkező zöreinek.

Ilyen ütészerrű zöreijel jelzi hollétét a fában élő szu, mely hangok hallatára a babona — a halál óráján keres magyarázatot, pedig ilyenkor a himrovare léttársához intéz felhívást a szeretkezésre.

Büchner amerikai író következő jellemző adatot közöl a coleopterák életéből.

Junius havának egyik napján kertjében friss földhányásra bukkant. Egy fekete és vörössávos darázs-nagyságu necrophorus (temető bogár) nagy hűvel azon dolgozott, hogy egy kivájt földmlyédből nyert földalé sáncserű emelkedést készítsen a földhalom oldalában, azután pedig a környező földet igyekezett kiegészíteni.

Alig figyelte meg ezen skarabeus tervszerű munkálkodását, csakhamar egy másikat pillantott meg az üreg mélyében, mely szorgalmasan szállított a földrögöcskéket az üregbe, de ez aztán rögtönösen el is tnt a föld mélységében.

Ily módon minden négy-öt percben egy kis dombocska támadt a nyílás szélén, melyet izben az első alkalommal megpillantott bogár gyorsan elhordott.

Félóránál tovább figyelvén meg e sajtóságot munkálkodást, midőn egyszerre felszínre került az eddig a mélyben foglalkozott másik rovar és társához futott.

Fejükkel érintkeztek és nyilvánvalóvá lett, hogy táncot tartottak, mert szerepeiket megváltoztatták és a melyik eddig a szabad ég alatt dolgozott, elfoglalta a másiknak helyét, viszont az előbbi átvette emennek a szerepét.

Munkájuk menétét még sokáig észlelvén, azon gondolatall távozott Büchner, hogy ezen kis állatkkáknak éppen ugy értik meg egymást kölcsönösen, mint mi emberek.

és csakugyan hinnünk kell ilyen tapasztalatok után azon gondolatban, hogy minden léptünknl azon meglepetésekre bukkannak, hogy mindaz, amit az emberi szív és értelem legrejtettebb sajtósággáknak hittünk, — adománya egyuttal az állatoknak is.

Látjuk ezekből, hogy hangulataink, szenvedéseink, minden jó és rossz hajlamaink, lassacsán megnyilatkoznak előttünk az állati élet mélységének nagy oceanjából és mindenütt megtalálja csodálatos tünetekben az észlelő hü képmásít társadalmi, művészi, gazdasági és politikai életünknek. Ezen hihetetlen és csodás, de mégis valójában ténybeli életrnyilvánásoknl irtak oly megragadó meséket az ismert meseköltők, mint Lafontaine, Esopus, Lessing és mások.

Folytatjuk.

A Balaton mellől.

Írta: dr. Kukuljević József, m. kir. állatorvos.

Az ideai nyárutót kis családommal együtt a csodáthatasu magyar tenger partján: a Balaton mellett töltöttem.

Megérkeztemkor már végét járta a fürdő-évad. A tiszta falucska kicsiny szobáiban, az elegáns villák tágas terraszain egyaránt nagy volt a sürgés-forgás: javában folyt a csomagolás; hogyne, hisz mindenütt kezdődnek az előadások, vége a várva-várt szünidőnek, az aranyzsabadságnak. A csodás színekben csillogó Balaton tükrét mind kevesebb csónak, tutaj szántja végig. A csónakok, vagy tutajok vidám, napsütötte utasainak száma is egyre fogy. A vidám gyermekserceg egy-egy része fájó szívvel mond bucsut a vig lubic-kolánsnak. Szinte ki se lehet öket csalni a csodás habokból. Könyörögnek, rimázkodnak, hadd maradjanak még egy kicsit: ugyis utoljára fürdenek. Félig öltözöten is még vissza-visszafutnak s egyet ugrálnak a bokáig éro vízben. De mindez hiába! Menni kell! Azok a gyermekek, kik még rövid ideig itt maradhatnak naponta könnyes szemmel kísérik ki társaikat a vonathoz s szomorú kendőlengetéssel vesznek bucsut tőlük.

A nyár elején minden vonatot üdvívalgással fogadtak. Hiszen mindegyik új társakat, régi kedves ismerősöket hozott. Most a fürdővendégek aprajánagya csaknem ellenséges indulattal nézi a part mentén végigsurránó vonatot, mely folyton figyelmezteti őket arra, hogy nemokára ismét visszaperiti testileg-lelkileg megerősödvé, cigánynál feketébbre bar-

nultan, a füstös, zajos fővárosba s egyuttal a gondteljes küzdelemkellő közepébe.

A tópart napról-napra csendesebb, elhagyottabb lesz. A kis fürdőkábinokat egymás után szétszedik, kocsiira rakják s teleni vizik. A megritkult kabinok között már csak néhány játékröncs, elfeledett ruhadarab, gazdátlanul ringó tutajok, stb. jelzik, hogy itt nem is olyan régen vidám élet pezsgelt.

A faluban utcahosszat nagy takarítás, szellőztetés, surolás jelzi, hogy elmentek a fürdővendégek, a házigazda rendbe hozza a „tisztza” szobát, hogy jövőre ismét kiadja, addig abba a szobába senki sem lép be.

Gyérebben látni a kis csacsi-fogatokat, hiszen nincs már itt gyerekhad, melyet sétálni vihettek. Szegény csacsi busan ballagnak a terhes szekér előtt, bizonyára ők is sajnálják a sok cukrot, kalácsot, sós kényeztet, amivel a fürdővendégek traktálták őket. Kora reggel már nem kopogtat be a gyümölcsös néni, nem kínálnak többé tojást, vaját, csirkét. Nem érdemes már a házalással fáradni, hiszen a polgárok nem vesznek semmit sem. Az uraság után is bezárták a kastélyt. A falusi gyerekek is iskolába fogták, a gazda elvonult szőlőjébe, ott örökdió éjjel-nappal, nehogy keserves munkája gyümölcsét más szüretelje le. A fehérnép otthon foglalatosskodik: kukoricát morzsolgat a baromfiaknak. Szóval kihalt, csendes a táj. Nappal csak az iskola táján van élet. A gyerekek vígan szaladnak tanításra s messze elhallatszik az imájuk, majd az ütemszerű olvasás.

Kati az öreg postagalamb — a vidám fürdővendégek így keresztelték el a hűségese, régi postaszolgálat, — is könnyen végez a levélhordással. Az újságok, levelek most már csak kis csomót képeznek, játszóka hordja őket széjjel, még arra is ráér, hogy közbe-közbe egyet játszik a gyermekeimmel.

Az utcák csendjét nem zavarja más, mint a libák és kacsák lármás csapatja. Ők bizony még az esős időben is nagy szibongással repülnek a Balaton elhagyott partjára, ott legelésznek naphosszat s bizony nem félnek a víztől sem, hanem óráig uszókálnak a jég hideg habokban. Estefelé aztán óriási lármával hazaszállnak s élnek. Mire besötétedik, a távolból hallatszik a vadludak sajátságos szava, amint elhuznak a nádas felé.

Estharangzó előtt újra megélnékül az utca: hazatér a gulya. A siető tehenek után méltóságos lassúsággal cammognak az idomatlan bivalyok. Utánuk az élesszavu csengőkkel ellátott birkanaj, végül a konda következik. A kis malacok éles sivitással robognak végig az utcán. Végre otthon a jószág! A falu csendjét most már csak az estimára hívó harangzó töri meg rövid időre. Azután hajnalig nem hallatszik más, mint az ősi bogárka egyhangú ciripelése, mit csak hébe-hóba szakít félbe a házörző kutyak csaholása. Széles időben messze hallatszik a Balaton zugása, morgása, s a magános üdülőt csakhamar álomba ringatja. A balatonmenti kis falu képe. De borongós, viharos, sötét éjjeleken itt is, ott is fegyverdurrogás hallat-

szik. Vadorzók járják a határt. Puffogatják a vadat, részben pusztá virtuskodásból, részben haszonlesésből, hogy az unalmas, hosszú vasárnap este vigan teljék a vén Samu füstös, borogózós, kis söntésében, s hogy ne legyen hiány a borban.

A természet barátja hiába jár-kei a part mentén, a kies fenyvesben, a szőlőhegyek között, hiába lesi a madárflutyót. Csak elvéve lát egy-egy füge cinegét. Ritkaságszámba megy a harkály kopogása, még leggyakrabban lehet a sárga rigó füttyét hallani. A fecskék nagy csapatban vonulnak dél felé.

Hazánk egyes vidékein ilyenkor csapatosan jelennek meg a cinegék a kertekben. Itt nem. Itt a gyermekhad még nagyon kegyetlen. A hazatérő gulyát, kondát, nyáját követ dobálja, ostopartogattással rémítgeti. Van dolga a pásztoroknak, míg verés és bezárás sürű ígérgetésével el tudja őket jjesztgetni — holnapig. Akkor újra kezdheti. A nagyobb suhanokok is alaposan elverik az igavonó jószágot, ha az nem vonja kényőkhedkővő szerint a terhet.

A béres is az ostora boldogabb végével cirógtatja a bivalyt, hisz igaz is, mért nem megy a buta, lomha állat, így mondja ő.

A gyerekeknek legnagyobb öröme abban telik, ha az itatóhoz hajthatják a fiatal, 1—2 hetes borjút. De bezeg nem örül ennek az a szegény boci. Ketten-hárman, a vad sioux-indiánok csatározására emlékeztető lármával kergetik a kut felé. A szegény pára azonban fél; nem áll meg a vályu előtt, hanem rémülter: tovább fut. A gyerekek ívöltve, ostopartogattatva utána erdednek. A nagy láрма csakhamar előcsalja a szomszéd gyerekeket is. Azok hamar átlátják a helyzetet s a menekülő boci elé állanak. Az szegény oldalt próbál kitérni, de hasztalan fírad. Végül is megfordul s az istálló felé fut. De onnan is kihajtják, míg végre agyonhajszolva, kimerülve megáll a vályu előtt s mohón habzsolja a vizet. Bizony nem csoda, ha megárt neki.

Igy volt ez eddig. De talán már jövőre másképp lesz. A kezdet megvan.

Az egyik somogymegeyi kis faluban Mária ünnepen megkondult a misére hívó harangzó. A kerüllet csperese tartott ünnepi misét s utána szent beszédet. Ez alkalommal volt az iskolamegnyitás is.

Istentisztelet után az uradalom személyzete az urad. intézőség vezetése alatt, a község lakossága pedig az esperes felhívására az iskolába vonult. Az esperes nagyhatalmú, szeretetteljes megnyitő beszédében az állat- s madárvédelem nagy fontosságát vallás-erkölcsi szempontból hangsúlyozta. Szívhez szóló fejtegetése után átadta a szót nekem. Én pedig a madárvédelem közgazdasági hasznát fejtegettem, s rajzban bemutattam a fészkelő odvakat.

Az előadást délután megismélteltük a szomszéd községben. Ezen az evangélikus lelkes és tanító, s a piaristák urad. intézője is megjelentek.

Örömmel jelzem, hogy tanításunk nem volt a pusztában kiáltó szó. Sikerült a jó magot elvetni. Mális többen elhatározták, hogy állatvédők lesznek

s hasznos énekesek részére mesterséges fészkeket szerznek.

A tanítói körzet tavaszi közgyűlésének tárgyszorozatában pedig egy nagyobb szabású állatvédelmi előadás is szerepel.

Törvényeinkben az Orsz. Állatvédő Egyesület elnöke és Herman Ottó ur is támogattak, amennyiben állatvédelmi nyomtatványokat és könyveket küldöttek az úgy iránt érdeklődő uraknak.

Hálás köszönettel adózom e helyütt Mokkorpál asperes-plébános, egyházkerületi tanfelügyelő, Laurencz Éde urad. intéző, Kétszery János és Staffer Géza tanító, Kéth József uraknak, kik ügyünket a legmelegebben felkarolták.

Lapzártakor már tetést öltött az eszme és a kis somogyeyei községben Faluszemesen már meg is alakult e hó 7-én „Faluszemes és vidéke” címen az O. Á. V. E. új fiókja, mely ezuttal 70 tagot számlál és a mely már is nagy környéket hódított meg. Az alakuló közgyűlésen, melyről jövő számbunkban részletesebb ismertetést fogunk közölni, Dr. Kukuljovic József, mint az O. Á. V. E. kiküldöttje nagyobb felolvasást tartott. „A Madárvédelem története és közgazdasági fontosságáról” címen.

E példa is mutatja, hogy csekély áldozattal, de nagy szerzetettel és nemeselekűséggel többet lehet elérni, mint szigorral vagy folytonos korholással.

VEGYESEK.

Egy állatvédő kitüntetése. A zürichi egyetem állatorvostani fakultása Sigmund vágóhíd igazgatót, aki egy az állatok leölésére szolgáló lőkészüléket tervezett és elsőnek alkalmazott (Sigmund-féle löőárc) a tiszteletbeli doktor címmel tüntette ki és pedig nem csak a közlélemzés, hanem kifejezetten az állatvédelem terén szerzett érdemeiért is.

Fejedelemi állatvédők. A nem rég elhunyt dán király IX. Keresztély nagy barátja volt az állatoknak. A dánországi állatvédő egyesületnek védnökségét elvállalta, de ezt nem tekintette pusztá formáságnak, hanem az egyesület évenként telemes segélyösszeggel támogatta. A király továbbá a királyi palotának nagy termét az egyesületnek átadta abból a célból, hogy ottan az állatokkal való jó bánásmód körül érdemeket szerzett egyének jutalmazása ünnepélyes módon eszközöltsék. A király megengedte továbbá, hogy az egyesület által kocsisok lóvasók és fuvarosok számára rendezett és sűrűn látogatott előadások a királyi lovardában tartassanak. Hír szerint a mostani dán király és Haakon norvég király nejeikkel együtt, követik IX. Keresztély példáját.

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület.

IX., Ernő-utca 11—13

Telefon 85—12.

Uj tagok :

Alapító tag: Ziperunowsky Károlyné egyetemi tanár neje 50 koronával.

Rendes tagok: Friedländer Gizella, kereskedő, Fischer Bódog, építész, ifj. Esterházy Ferencz gróf, Stern Gáspár, Wellanschitz István, mérnök, Bíró Mihály, ny. postatáv. tiszt, Bíró Sándor, gazdasági tanácsnok, Pepich Jánosné, Buchmann Györgyné.

A községi „Állatvédő-Egyesület” választmányi ülése.

Az „Állatvédő-Egyesület” f. hó 11-én Chernel István elnökelete alatt választmányi ülést tartott. Elnök jelenti, hogy Tolnay János titkár Németpalánkára helyeztetett át s így kérytelen volt tisztéről lemondani. A választmány sajnálatlalt vette tudomásul titkáranak lemondó levelét s neki az egyesület érdekében kifejtett önzetlen munkálkodásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Egyben felhatalmazta az elnököt, hogy addig míg a rendes közgyűlésen a titkári állás be fog töltetni, alkalmas erőt kérjen fel a titkári teendők ellátására.

A jövő 1907. év május 15-től szeptember 15-ig terjedő időközben Pécs sz. kir. várcs és Baranyamegye ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági érdekeltsége országos kiállítás rendez, melynek végrehajtó bizottsága az egyesületet is meghívta. Miután kellő anyagi rendelkezésre áll s a részvétel alig követel anyagi áldozatokat, e mellett azonban a gyakorlati állatvédelem terjesztése szempontjából nagyon jelentős, a választmány elhatározta a meghívást elfogadni s az elnökséget megbizta, hogy a részvételt jelentse be.

A I. év május 29-én tartott rendes közgyűlés alkalmával Jándrisvits Péter rohonci káplán a majomtáncoltatás megrendszabályozása, a flobert-fegyverek használatának korlátozása és az állatvédelem szempontjából üdvös figyelmeztető-láblák alkalmazása ügyében indítványokkal járult az egyesület elé, melyeket annak idején a közgyűlés a választmányhoz utasított. A választmány ezeket áttette az anyaegyesülethez, hogy a végrehajtás a központból induljon ki.

Miután a közeledő zordanabb évszak ujra előlérbe állítja a madarak téli etetésének kérdését, erre nézve a választmány akképpen határozott, hogy a város területén felállított 65 etetőházikót, amennyiben megromlottak volna, kijavíttatja; továbbá, hogy megfelelő mennyiségű madár-éleleséget szerez be, melynek kezelésével Róth Jenő bízza meg, a ki a mult télen is önzetlenül ajánlkozott az etetéssel összefüggő teendők elvégzésére s lelkes készséggel ellenőrizte azt.

Egyuttal köszönetet szavazott a választmány Torzs

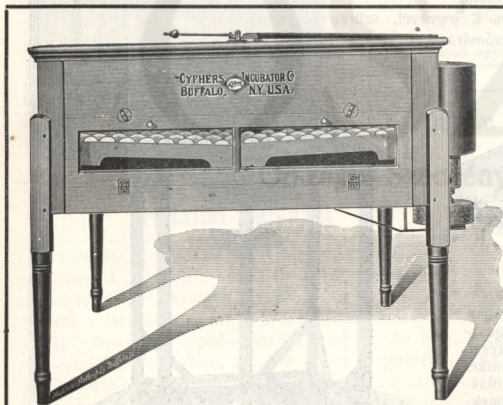
István erdőmesternek, aki még az 1905. december 2-án artott választmányi ülésen ajánlatot tett az iránt, hogy a városi csemetekert üresen maradó ágyaiban s részben a zsengébb vetés beárnýékolása céljából, hajlandó volna napraforgót vetni, mely kiváló madáreség természetét azután a téli etetés alkalmával felhasználhatná az egyesület. Az elnökség kapva kapott ez ajánlaton, a szükséges vetőmagot még a tavasszal átadta az erdőmesternek, a ki azt el is vetette, úgy hogy az idén már ennek a terméséből kerül ki a tére szükséges madáreség egyrésze, a miáltal az egyesület lényegesen kevesebb kiadással teljesítheti közhasznu tevékenységét. Ezután kisebb ügyekről jelentelt az elnök. Főlemlítette, hogy újabban az arad-hegylajjai szőlősgazdák egyesülete alapszabályokat kért; továbbá, hogy a „Keszthelyi Gazdakör” f. é. július utolsó hetében rendezett kiállítása alkalmával az egyesület különböző fészekodvak mintáit és 2 etetőkészüléket mutatolt be s ugyancsak Keszthelyről azt az értesítést vette, hogy a tavasszal az ottani „Othton-Kör” jóléti bizottsága részére küldött 100 darab fészekodvat egyszálíg elfoglalták a madarak. Bemutatja Taferner Béla gymnáziumi tanár és a lugosi ipar és kereskedelmi iskola igazgatójának „Az állatvédelem közgazda-

sági és erkölcsi hasznáról” és „Közgazdaságunk némely bajáról” című röpiratait, melyeket az egyesületnek is megküldött s melyekben meleg elismeréssel emlékezik meg a közzei állatvédő-egyesület működéséről.

Mind Ezeket az előterjesztéseket a választmány tudomásul vette, valamint azt is, hogy az elnökség közöbtrányt okozó állatbántalmazásért Varga János horvátgyíróti lakost a hatóságánál feljelentelte.

Felelős szerkesztő: Dr. KUKULJEVIĆ JÓZSEF.

Az Orsz. Állatvédő Egyesület
Állatvédőháza
BUDAPEST,
IX., Ernő-utca 11—13.
(a Ludovika közelében)
kutyák fürdetését mér-
sékelt díjazásért eszközli.

Cyphers Incubator Társaság Buffalo

(Amerika)

A világ legnagyobb

baromfi-keltető-gép gyára.

Tíz év alatt több mint 100.000 darab gépet szállított a gyár mind az öt világrészbe.

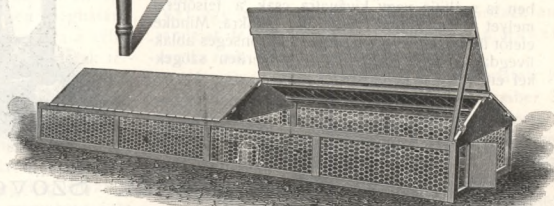
Kizárólagos vezérképviselőség Magyarország részére Szövetkezetünknel.

A keltető-gép előnye:

1. Hogy bármikor, tehát éppen olyan időben, mikor a fiatal baromfinak magas ára van, állíthatunk elő piaczképes árut.
2. Nincs annyi vesződség a géppel, mint a kottló etetésével és tisztántartásával.
3. A gép megbízhatóbb mint a kottló, mert nem hagyja el a tojásokat.

A „Farbwerke Hoechst” czég Galloserin baromfi choleraszéruma

Kovács-féle „Unicum” tyukcsapófészék kizárólagosan. Továbbá baromfi-advarok, telepek berendezése valamint az összes czikkek a baromfi-tenyésztéshez, ugyszintén a Fattinger húsrostos baromfi eledele és az erőtakarmánygyár orpington melasse rovar és húsrostos baromfi-takarmánya legutányosabban beszerezhetők a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉ-nél Budapest, V. Állotmány-u. 31.

IFJ. KÜHNEL MÁRTON állami támogatással létesült
ELSŐ MAGYAR FÉSZEKODUGYÁRA
 BARANYA-KÁRÁSZON (u. p. Szászvár.)

Szerződésileg kötelezve kizárólag a M. Ornithologiai Központ által megállapított mesterséges fészekoduminták gyártására s ennek fejében a nevezett intézet védőjegyét (M. O. K. betűket) alkalmazhatja készítményein.

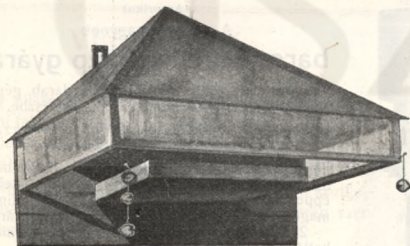
1906-tól kezdve gyártja a mellékelt ábrán látható odumintát **A** és **B** nagyságban (A kisebb, B nagyobb).

A minta: Az összes odulakó **czinegék**, továbbá a csuszka, fakusz, nyaktekeres, kormos légykapó, kerti rozsdafarku és a kis fakopáncs számára.

B minta: Különösen a **szénczinege**, továbbá az **A** mintánál felemlítettek számára is.

Mindkét minta szerszám nélkül leemelhető fedéllel készül. Legcélzszerűbb $\frac{2}{3}$ rész **A** mintát és $\frac{1}{3}$ rész **B** mintát beszerezni.

Készülnek ezenkívül tágnylású odvak is **C** jeggyel, szürke légykapó, házi rozsdafarku és fehér barázdabillegető számára.

Téli etetőket is készít a gyár 2 mintában, u. m.: **etetőszekrény** és **etetőgunyhó**. Utóbbit egészben is szállítja vagy kívánatra csak a felsőrést, melyet a megrendelő maga állít lábakra. Mindkét etetőt üvegezés nélkül szállítja, a közönséges ablaküvegdarabokat a megrendelő egyszerűen szögekkel erősítheti a keretekbe.

Bővebb felvilágosítással a gyár árjegyzéke szolgál. A fent jelzett gyártmányok a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetében
 is megrendelhetők.